τραβάω κρασί. 'Ο θεῖος μου μὲ κοιτοῦσε πού 'δούλευα κι' ἔλεγε :

— Μπράβο, παιδί μου, θἄθελα πολὺ νὰ σὲ κρατήσω κοντά μου, γιατί μοῦ φαίνεσαι πολὺ ἔξυπνος, μά, αὐτὸ δὲ θἄ ταν καθόλου φρόνιμο : ὅταν τὸ παιδὶ ξέρει πὼς βρίσκεται κοντὰ σ' ἕνα συγγενῆ του, γίνεται αὐθάδικο καὶ χαλάει. Μονάχα ἀνάμεσα στοὺς ξένους μαθαίνει κανεὶς καὶ «γίνεται ἄνθρωπος». Μὰ δὲν πρέπει νὰ πιάσῃς δουλειὰ σὲ κανένα φτωχό. Κοίτα νὰ βρῇς ἕνα ἀφεντικὸ πλούσιο. Καὶ δούλεψέ τον μὲ πίστη. Μὴ συνηθίσῃς πρὸ πάντων νὰ κλέβῃς : αὐτὸ εἶνε πολὺ κακὸ για τὸ ἐμπόριο, φέρνει γρουσουζιά. Ἂν σοῦ ρθῇ ἡ ἐπιθυμία ν' ἀγοράσῃς ἕνα γλυκό, τράβα κατευθεῖαν στον ἀφεντικό σου, κοίταχτέ τον μ' εἰλικρίνεια κατάματα καὶ πές του : «Κὺρ Πέτρο, θἄθελα πολὺ νὰ φάω ἕνα γλυκὸ σήμερα» Ἂν σοῦ δώσει λεφτά, ἀγόρασ' το καὶ φά' το· ἂν ὄχι, ὑπομονή.

***

Ἕνα πρωϊνὸ τοῦ θλιμένου Ὀχτώβρη, μόλις ἔφυγε ἡ μητέρα μου για τη δουλειά της, βγῆκα κι' ἐγὼ ἔξω χωρὶς να τὸ ξέρει. Ἔκανα τὰ πρῶτα μου βήματα μέσα στο στίβο ὅπου ὁ ἀγῶνας εἶνε σκληρὸς ὅταν εἶνε κανένας φτωχός. Ἡ καρδιά μου ἦταν φουσκωμένη γιατὶ ἤξερα ὅτι τα ὄμορφα χρόνια τῆς παιδικῆς μου ἐλευθερίας εἴχανε τελειώσει,—εἶχε τελειώσει πιὰ αὐτὴ ἡ ἡλικία ποὺ ἦταν χαρούμενη παρ' ὅλο τὸ αἷμα ποὺ εἶχα δεῖ νὰ κυλάῃ γύρω μου, παρ' ὅλα τὰ δάκρυα καὶ τη σκληρὴ δουλειὰ τῆς μητέρας μου. Τώρα, ἤθελα να κερδίζω τὸ ψωμί μου, να μη ζῶ πια εἰς βάρος της και, ἂν μποροῦσα, νὰ πηγαίνω νὰ «τῆς ρίχνω αὐτὰ ποὺ θὰ μοῦ περισσεύαν μέσ' στὴν ποδιά της».

Αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία μὲ βασάνιζε ἀπὸ καιρό. Καὶ τότε ἀκόμα ποὺ πήγαινα σχολεῖο, στεκόμουν συχνὰ καὶ κοίταζα τα δυστυχισμένα ἐκεῖνα μὲ τὸ μελανὸ πρόσωπο καὶ τα σκασμένα ἀπὸ το κρύο χέρια ποὺ τουρτούριζανε το χειμῶνα, μπρὸς στα μαγαζιὰ καὶ τραβούσανε τοὺς πελάτες ἀπὸ τὸ μανίκι, ἐγκωμιάζοντας μ' ἀπελπισμένες κραυγὲς τὴν ποιότητα τῶν ἐμπορευμάτων. Τοὺς μιλοῦσα ἐπὶ ὥρα ὅταν πήγαινα νὰ κάνω τα διάφορα ψώνια τοῦ σπιτιοῦ, ἤξερα τοὺς πόνους τους καὶ τὰ θεωροῦσα ἀνώτερα ἀπὸ μένα.

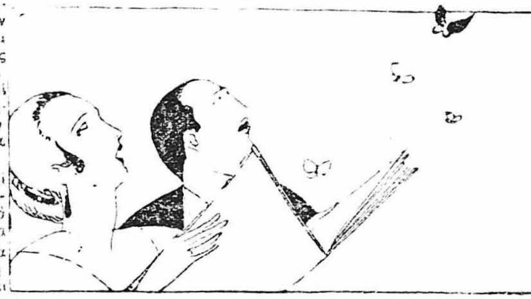

— Δουλεύουνε κιόλας, ἔλεγα· οἱ γονεῖς τους πρέπει νἆν' εὐχαριστημένοι που δὲν τοὺς ἔχουνε στὴ ράχη τους. Τὸν ἐρχόμενο χρόνο θὰ κάνω κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο.

Ὁ χρόνος ἐκεῖνος ἔφτασε. Καὶ μὴ ξέροντας πόσοι στεναγμοὶ ξεφεύγουν σὲ μιὰ ὥρα ἀπὸ ἕνα ἀπὸ τὰ στήθη ἐκεῖνα ποὺ τὰ σκεπάζει μια βρώμικη ποδιὰ ἀπὸ σακί, τράβηξα μὲ θάρρος, σχεδὸν περήφανα, να ζητήσω μια θέση· νὰ τὴ βρῶ, καὶ τὸ βράδι νὰ φέρω στὴ μητέρα μου τὴν εὐχάριστη εἴδηση.

Δὲν ἐπήγαινα στὴν τύχη. Ἤξερα ἀκριβῶς αὐτὰ ποὺ ζητοῦσα κι' εἶχα βάλει στο μάτι μια ταβέρνα ποὺ ἦταν γιὰ μένα ἕνα κι' ἕνα. Κι' ἐν πρώτοις, ἦτανε ταβέρνα ἑλληνικιά. (Ὁ θεῖος Ἀγγελῆς μὲ συμβούλευε πάντοτε να πιάσω δουλειὰ σὲ Ἕλληνες, «ποὺ εἶνε, πάντα, πιὸ φιλότιμοι ἀπὸ τοὺς Ρουμάνους»). Ἔπειτα τ' ἀφεντικὸ δὲν ἦταν παντρεμένο. (Σιχαινόμουν τὶς γυναῖκες τῶν ἀφεντικῶν ποὺ ἔδερναν τα γκαρσόνια τους καὶ τα ὑποχρέωναν να πλένουν τα βρωμερὰ ἀσπρόρρουχα τῶν μωρῶν τους). Τέλος αὐτὴ ἡ ταβέρνα βρισκόταν πολὺ κοντὰ στὸν ἀγαπημένο μου Δούναβη.

Γιὰ τίποτε στὸν κόσμο δὲ θὰ ἔπιανα δουλειὰ σὲ ψιλικατζίδικο ἢ σὲ μπακάλικο ποὺ τὰ γκαρσόνια τους κατακόβονται, σούρνοντας το πρωΐ στο πεζοδρόμιο τὰ μισὰ εἴδη τοῦ μαγαζιοῦ, βάζοντάς τα πάλι μέσα τὸ βράδι, καὶ κυνηγῶντας, ὅλη τὴν ἡμέρα ὡς τὴ μέση τοῦ δρόμου τους χωρικοὺς γιὰ νὰ τοὺς ἁρπάξουν τὸ σκοῦφο τους καὶ νὰ τοὺς ἀναγκάσουν ἔτσι νὰ κάνουν ψώνια.

Εἶν' ἀλήθεια ὅτι ἡ δουλειὰ τοῦ γκαρσονιοῦ τῆς ταβέρνας ποὺ εἶχα διαλέξει, εἶχε ἄλλα βάσανα. Ἐκτὸς ἀπὸ τ' ἀποκρουστικὰ πιατικὰ κι' ἀπὸ ὅτι τὸ γεγονὸς τὸ μαγαζὶ δεν ἔκλεινε τὸ βράδι, ἀλλὰ τα μεσάνυχτα καὶ κάποτε μάλιστα τὴν αὐγή, ὑπῆρχε ἡ τρομερὴ ἐκείνη χρούμπα, λαβύρινθος ὑγρὸς καὶ χωρὶς ἀέρα, σκαμένος στὸ «βάθος τῆς γῆς», τρόμος τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ ποὺ ἦταν ἀναγκασμένο νὰ κατεβαίνῃ ἐκεῖ ἑκατὸ φορὲς τὴν ἡμέρα γιὰ ἕνα μονάχα ποτῆρι κρασί «ἀφρισμένο» ποὺ ἕνας μεθυσμένος, μὲ τὴν πεντάρα στὸ χέρι του τὸ παράγγελνε μπρὸς στὰ μάτια τοῦ ἀφεντικοῦ του. Λέγανε ὅτι κατα τὰ μεσάνυχτα μέσα στὶς χρούμπες βγαίνανε φαντάσματα ποὺ κρυβόντουσαν μέσ' ἀπ' τὰ βαρέλια καί, σβύνοντας τὸ φῶς τοῦ γκαρσονιοῦ, πηδοῦσαν ἀπάνω στὴν πλάτη του. Πολλὰ ἀπ' τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ παιδιὰ λιποθυμοῦσαν. Μερικὰ μάλιστα πέθαιναν ἀπὸ τὸν τρόμο τους.

Εἶχ' ἀκούσει νὰ μιλοῦν γι' ὅλ' αὐτὰ φριχτὰ πράματα, μὰ ὁ θεῖος Ἀγγελῆς μὲ εἶχε προειδοποιήσει :

—Δὲν ὑπάρχουν φαντάσματα. Τὸ κερὶ σβύνει ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀέρας στὸ ὑπόγειο. Φρόντιζε νἆναι πάντα ἀνοιχτοὶ οἱ φεγγῖτες του ποὺ φράζουν εὔκολα, γιατὶ εἶνε τρῦπες μέσ' στὴ γῆ. Ὅσο γιὰ τὸ ποτῆρι μὲ τ' «ἀφρισμένο» κρασὶ δὲ θὰ στὸ ζητᾶνε παρὰ στὶς μεγάλες ζέστες, ὅταν ὑπάρχει πάγος. Τότε, γιὰ νὰ κάνῃς δρόμους ὡς τὴ χρούμπα, δεῖξε λίγη πονηράδα: ἔχε πάντα στὴ διάθεσή σου μέσ' στὸ μικρὸ ὑπόγειο ἕνα μεγάλο τενεκὲ τοῦ κρασιοῦ γεμᾶτο πάγο· ἄργησε λίγο νὰ γυρίσῃς γιὰ νὰ νομίσουν ὅτι κατέβηκες ὡς «τὰ βάθη τῆς γῆς» καὶ βάλε μέσα λίγο ἀνθρακικὸ γιὰ ν' ἀντικαταστήσῃ τὴν «πίεση» τοῦ βαρελιοῦ—καὶ νὰ τὸ ποτῆρι μὲ τὸ «ἀφρισμένο κρασί». Μὰ πρέπει νἆχῃς τὸ νοῦ σου : δὲν κάνει νὰ παίζῃς τέτοια παιχνίδια μὲ τοὺς πελάτες ποὺ νιώθουν ἀπ' αὐτά...

Ἡ «Ὁδὸς τῆς Ὄχθης»—ποὺ μπορεῖ νἄχῃ ἀλλάξει ὄνομα σήμερα, ἦταν πρὸ τριάντα χρόνων ἡ ἄκρη τοῦ διαδρόμου αὐτὴ ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τη «Λεωφόρο Ἱππικοῦ» καὶ καταλήγει πάνω ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ Δούναβη, ποὺ τὸν ἀκολουθεῖ κάθετα. Σ' αὐτὸ χρωστάει καὶ τὄνομά της. Ὁδὸς πολυσύχναστη, περνοῦσε ἀπὸ τὴ μέση τῆς συνοικίας Καράκιοϊ ποὺ τὸ κατοικοῦσαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ Ἕλληνες φημισμένοι γιὰ τὰ εὔθυμα γλέντια τους, μὰ καθόλου τρομεροί, ὅπως οἱ κάτοικοι τῆς «Κομορόφκας», γιὰ τοὺς ὁποίους μιλῶ στὸ «Κοντίν». (*)

Τὸ Καράκιοϊ με τραβοῦσε μὲ τὴν εἰρηνική του εὐθυμία, μὲ τὴν κοσμοπολιτική του ὄψη : μοῦ ἦτανε γνώριμο σαν τὶς τσέπες μου· τριγυρίζοντας ἐκεῖ φανταζόμουν πὼς βρίσκομαι στὶς ὄχθες τοῦ Βοσπόρου, σ' αὐτὴ τὴν ὀνειρεμένη Ἐδὲμ ποὺ ἐπιθυμοῦσα τόσο νὰ τὴ γνωρίσω καὶ ποὺ εἶχα πλάσει στὸ μυαλό μου μιὰ εἰκόνα της, κοιτάζοντάς την σὲ φωτογραφίες καὶ σὲ χάρτες. Ἕλληνες ὀνειροπόλοι καὶ ἀκόλαστοι, Τοῦρκοι μὲ αὐστηρὰ πρόσωπα, νέες γυναῖκες παραπονεμένες, φοβισμένες γιατὶ ἀγαπήθηκαν πολὺ τυραννικά, αἰώνιες ἐρωτευμένες μὲ ὡραῖα μελαγχολικὰ μάτια, μὲ πλούσια φρύδια ὑπέρμετρα καμπυλωμένα, λάγνες καὶ γητεύτρες ποὺ μποροῦσαν νὰ σᾶς κάνουν νὰ ξεχάσετε τὸ Θεὸ καὶ νὰ λατρέψετε τὴν κόλαση.

Ὧρες ὁλόκληρες κατὰ τὶς Πέμπτες τῆς ξεφρενιασμένης μου ἐλευθερίας, πλανιόμουν ἀνάμεσα στοὺς ἀντιπροσώπους τῶν παθητικῶν ἐθνῶν ποὺ εἶχαν ἔρθει στὴ Βραΐλα γιὰ νὰ κάνουν περιουσία, ποὺ τοὺς ἔτρωγε ἡ νοσταλγία τῆς μακρυνῆς των πατρίδας καὶ ποὺ κατάληγαν πάντοτε μέσα στὰ θλιβερά μας κοιμητήρια, δυὸ φορὲς θλιβερὰ γι' αὐτοὺς που πεθαίνουν σὲ μιὰ χώρα ξένη.

Ἐκεῖ ἀντλοῦσα, ἀπὸ τὴν παιδική μου ἡλικία, ὅλες αὐτὲς τὶς ἡδονὲς ἐντυπώσεων ποὺ ἔμελλαν ἀργότερα να τὶς χρησιμοποιήσω γιὰ νὰ συνθέσω τὸ πλαίσιο καὶ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς «Κυρᾶς Κυραλίνας». Στὴ συνοικία αὐτὴ ἢ στὸ «Τσετατζουγιὲ»—ὅπου ὑπάρχουν πολλοὶ Τοῦρκοι—στέλνουν οἱ μέγαιρες τῆς Βραΐλας κάθε νέα ἐρωτευμένη ποὺ δείχνεται κάπως ὑπερβολικὰ φιλήδονη.

— Τράβα στὸ Καράκιοϊ, στὸ «Τζετατζουγιὲ»—τῆς λένε ἂν θέλῃς ἔρωτες.

Ἐκεῖ θέλησα νὰ τοποθετηθῶ κι' ἐγώ, γιὰ νὰ μάθω καὶ νὰ καταλάβω, χωρὶς νὰ ξέρω γιατί.

***

Πρὸς τὴ μέση τῆς «Ὁδοῦ Ὄχθης», ἡ ταβέρνα τοῦ κὺρ Λεωνίδα, φημισμένη γιὰ τὰ κρασιά της καὶ γιὰ τὴν κουζίνα της, βρισκόταν θρονιασμένη, σὰ μιὰ δοξασμένη βασίλισσα, μ' ἕνα παρελθὸν σαράντα χρόνων ἡρωϊκῶν γλεντιῶν. Την εἶχε ἀνοίξει ὁ μπάρμπα Ζανέττος, ὁ πατέρας τοῦ κὺρ Λεωνίδα, καὶ τὸ ἑλληνικὸ αὐτὸ μαγαζὶ εἶχε προοδέψει στὴν ἀπόχτηση χίλιων περιουσιῶν ὅπως εἶχε παρασταθεῖ στὸν ξεπεσμὸ ἄλλων τόσων πλουσίων. Ὁ Τζανέττος ὁ ἴδιος, ἕνας ψηλὸς γέρος καμπουριασμένος ποὺ τὸν ἔλεγαν «Σιζουροΐ» (**) δὲ μιλοῦσε πιὰ παρὰ γιὰ το παρελθόν του. Τὸ παρόν, ποὺ το διεύθυνε ὁ γυιός του, δὲν ἦταν παρὰ μι' ἀδύναμη εἰκόνα μιᾶς δόξας ποὺ τὴν εἶχε ζήσει.

('Ακολουθεῖ)

ΤΑ ΖΩΓΡΑΦΙΣΜΕΝΑ ΥΦΑΣΜΑΤΑ

Κατὰ τὸν τελευταῖο καιρὸ συνηθίζονται πολὺ τὰ ζωγραφισμένα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται γιὰ ρόμπες, σάρπες, γαρνιτοῦρες, επιπλώσεις, μαξιλάρια κλπ. Ἀπ' ὅλα ὅμως τὰ μέσα τοῦ ζωγραφίσματος τῶν ὑφασμάτων τὸ εὐκολώτερο, τὸ ἁπλούστερο καὶ τὸ φθηνότερο εἶνε τὰ κραγιὸν «Βέτυ». Χάρις σ' αὐτὰ ἡ κάθε μιὰ μπορεῖ νὰ ζωγραφίσῃ σύμφωνα μὲ τὰ γοῦστα της καὶ τὴν φαντασία της κάθε ὕφασμα Τὸ σχεδίασμα γίνεται μέ τόση εὐκολία μὲ ὅσηθὰ γινόταν ἀπάνω σὲ χαρτὶ μὲ πασ:έλῆ μὲ χρωματιστὰ κραγιόνια. Μετὰ τὸ σχεδίασμα σκεπάζουμε τὸ ὕφασμα μ' ἕνα φύλλο στουπόχαρτο καθαρὸ ἢ σιγαρόχαρτο καὶ τὸ περνοῦμε ἐλαφρὰ μ' ἕνα μετρίως ζεστὸ σίδερο ὡς ὅτου στεγνώσῃ. Τὸ προνόμιο τῆς μεθόδου αὐτῆς εἶνε ὅτι δίδει ποικιλίας τόσο εἰς χρώματα, ὅσο καὶ σχέδια. Γι' αὐτὸ καὶ ὅλες οἱ κυρίες καὶ δεσποινίδες ποὺ ἀκολουθοῦν τὴ μόδα χρησιμοποιοῦν κραγιὸν «Βέτυ».

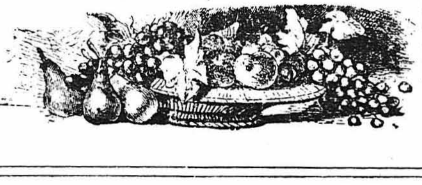

(*) Κοντὶν μυθιστόρημα τοῦ 'Ιστράτι.

(**) Σιζουροΐ, αὐτὸς ποὺ δὲν κοιμᾶται ποτέ.